

Foto: Metskits; L. Michelson

Abitus seisundis loomast, kui ta sinu meelest kindlasti abi vajab, võib teatada keskkonnainspektsiooni telefonile 1313.

VEELINNUD

Veelinnud on rändlinnud, keda sunnib lõuna poole liikuma ilmade jahenemisest tingitud toidubaasi vähenemine. Kui inimene, peaaesjalikult asulais, sügisrände ajal veelinde toidab, siis on näiline toiduküllus tagatud ja linnud ei asu rändele. Kui siis pakaste tulekul veekogud jäätuvad, satuvad linnud täbarasse olukorda. Samal ajal algab ka mere külmumine, mis viib vabavee piiri rannast niivõrd kaugele, et sukelduda mitteoskavad taimtoidulised pardid ja luiged ei ulatu enam veekogu põhjast endale toitu kätte saama.

Rändeperioodil põldudele puhkama ja toituma tulnud haned, luiged, lagled võivad olla ühes kohas nädalaid ja seda ka üksikuna. Üksik lind põllul ei vaja inimese sekkumist. Ära hakka neid toitma - nad puhkavad ja lähevad oma teed. Liigse hoolitsuse tõttu (toitmine) jäävadki nad paigale ja ei lenda edasi. Tavaliselt on inimeste pakutud toit (sai, küpsised) liiga kuiv ja neile harjumatu ning põhjustab haigusi.

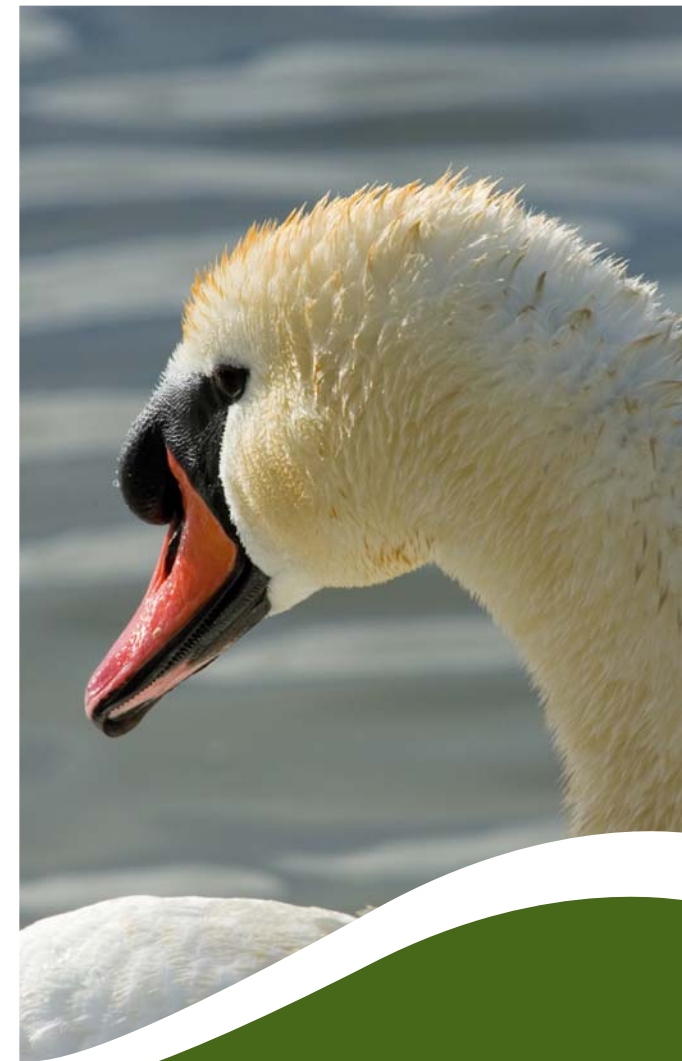
Foto: Sinikael-pardid, A. Leivits

HEA TEADA!

- Üksi jäänud metsloomapoja vanemad ei naase poja juurde, kui inimene on poja lähedal.
- Igal aastal talvitub Eestis järjest rohkem veelinde, nende sulepolster ja spetsiifilise verevarustusega jalad ei lase neil jääkülmas vees maha jahtuda ning seetõttu kinni külmuda.
- Arvamus „kui inimene on linnupoega puutunud või tema peale hinganud, siis vanemad ei võta teda enam omaks“ on vale, sest linnud ei erista oma poegi lõhna järgi.
- Mõned linnud ei suuda oma erilise kehaehituse tõttu maapinnalt lendu tõusta nagu näiteks kaurid ja pütid. Kuna nad suudavad lendu tõusta ainult veest, siis on selliste lindude jaoks parim abi viia nad lähima veekoguni.
- Vareslased kaitsevad oma poegi väga agressiivselt. Rünnates leiavad nad kõige kaitsetuma koha, võideldes ka juba pihus olles ning rünnakus võivad osaleda lähedalasuvad teised sama liigi esindajad.
- Kui oled paljaste kätega looma puudutanud, siis tuleb käed kindlasti pesta ning võimaluse korral desinfitseerida.
- Veterinaari poolt tehtav „viimane süst“ on metslooma parandamatute vigastuste korral samuti looma abistamine.
- Metslooma koju toomine ja tema kodus kasvatamine pole seadustega lubatud.

Foto: Siidisaba, A. Leivits

HÄTTASATTUNUD METSLOOM

KESKKONNAAMET

Trükise väljaandmist toetas:
SA Keskkonnainvesteeringute
Keskus

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Trükise koostajad: K. Jaarma, T. Koitjärv
Esikaane foto: Kühmnokk-luik,
L. Michelson

Küljendus: Akriibia OÜ
Trükk: Aktaprint AS

© Keskkonnaamet 2012

Foto: Siil, L. Michelson

KAS LEITUD LOOM VAJAB INIMESE ABI?

Metsloomadel on kõige parem olla oma loomulikus keskkonnas ja ilma olulise põhjuseta ei tohi nende ellu sekkuda.

ENNE KUI TEGUTSED, MÖTLE JÄRELE JA KÜSI NÕU!

Esmapilgul abituna tunduv metsloom ei pruugi abi vajada, sest terve metsloom või üksik loomapoeg ei vaja sinu abi ja tuleb võimalikult ruttu rahule jätta. Paljud loomad pole seltsilise eluviisiga ja enamasti on loomajad vanemate hoole all ka näiliselt üksi olles. Teda ei tohi puutuda ega muidu häirida (vahtida, silitada, sülle võtta). Mõne metsloomaliigi vanemad võivad inimest poegade kaitseks ka ootamatult rünnata. Paljud linnupojad (näiteks rästad, kuldnokad, kakud) satuvad inimeste teele just siis, kui on pesast lahkumise aeg ning nad ei suuda veel lennata ja varjuvad rohu sisse või põõsastikku. Sellised erksa väljanägemisega linnupojad tulevad endaga ise toime.

Kõikide loomade ja lindudega käitumisel tuleb arvestada järgmisi põhireegleid:

- Metsloomaga, ka pojaga, tuleb käituda väga ettevaatlikult ning vältida vajaduseta ta puutumist ja häirimist.
- Metsloomadel, sealhulgas lindudel, võib sageli olla parasitiite (kirbud, puugid) või nakkushaigusi (kärntõbi vms).
- Ära lähene metsloomale, kui oled ise vigastatud või haige.
- Haavatud või haige loom on alati ohtlikum kui terve.

- Mida vähem publikut looma läheduses, seda parem.
- Sageli võtavad loomad silma vaatamist võimaliku rünnakuna.
- Looma ei tohi provotseerida.

KUIDAS IGAÜKS ISE AIDATA SAAB?

Metsloomade ellu sekkumine peab igal juhul olema hästi läbimõeldud. Nii et enne kui looma abistama asud, mõtle, ega sekkumine talle kahju tee.

Kui metsloom on nähtavalt ohtlikus kohas (nt linnupoeg keset autoteed), leia võimalus ta lähimasse ohutusse paika viia.

Kui linnupoeg on pesast välja kukkunud, kuid pole vigastatud ja pesa on alles, siis aseta ta ettevaatlikult pesa tagasi. Hoia kätt või mõnda muud riideeset mõni minut pesa peal või pesaavause ees. Pimedas linnupojad kohanevad ning ei hakka taas kohe pesast välja ronima. Juhul, kui pesast väljakukkunud linnupoja läheduses on mitmeid sama liigi pesi (näiteks pääsukesed), siis võid linnupoja panna ka võõrasse pesa, sest üldjuhul võtavad vanemad omaks ka võõra poja. Võimaluse korral pane linnupoeg sellisesse pesa, kus isendeid on kõige vähem ja pojad on umbes samaealised.

Nähes liikumatut metsloomat, vaata, kas tema liikumist ei takista mõni ese (nt heinapallinöör, plastikpudel, kilekott vms). Kui loom on kinni jäänud, aita tal vabaneda. Et metsloom kardab, hakkab ta abistamise peale rabelema ja üritab rünnata. Vältimaks enda ja looma vigastusi ning loomale ebavajalikku stressi, kata loom mõne

Foto: Kajakapoeg, L. Michelson

Foto: Öline aul rannas, A. Leivus

riideesemega nii, et ta sind ei näe. Võimalusel kutsu keegi endale appi, et üks saaks looma hoida liikumatuna ja teine eemaldada eseme, kuhu loom on takerdunud.

KAJAKAPOJAD

Suve hakul võib leida linnatännavailt pruunikashalle kajakapoege, keda katustel paiknevatesse pesadesse pole võimalik tagasi panna. Tegemist võib olla erinevate kajakaliikidega. Veendu, kas varvaste vahel on veelinnule omased ujulestad ning viige linnupoeg veekogu lähedusse (kohta, kus inimesi väga ei käi ja kus kasvab näiteks pilliroog, hundinuiad, pajud vms). Toitu leiab ta sealt ise ning varjuda (hädaohu eest) saab ta taimede vahele. Üksik saabunu lapsendatakse sama liigi perekonna poolt, kus on juba järglaskond. Jälgi, et uude kohta viidud loomalaps sulle ei järgneks!

PIIRITAJA

Loodus on kinkinud piiritajapojale võime pikalt nälgida – ja niiviisi suudab vanemate hoolduseta jäänud, aga eelnevalt priskeks nuumatud linnuke, toiduta pesas kükitada ja endale „päris“ sulgi selga ja tiibadele kasvatada. Selline linnupoeg lööb pesas kõvasti lärmi ja võib sealt ka välja kukkuda. Maast piiritajapoege ise lendu tõusta ei saa. Viska maast leitud lind kerge liigutusega õhku ja ära kardada, et ta end surnuks või katki kukub. Tavaliselt sööstab nüüd noor piiritaja, tiibade all õhku tundes, lendu. Kui see katse ebaõnnestub, siis hoia lindu mõnda aega peos. Kui tiivuline nüüd värisema hakkab, siis pole see paanika – väike piiritaja pumpab sel moel lihtsalt tiibadesse

verd ja on värina lõppedes tõepoolest lennuvalmis. Kui värinat pole, siis on linnupoeg veel liiga noor ja priske ning puuduliku sullekasvuga. Sel juhul jäta ta mõneks päevaks kasside eest varjatud paika (näiteks kingakarpi) rasvavaru raiskama ja sulgi kasvatama – ja üsna kindlasti saad ta peagi lendama.

Foto: Kaljukotkas, A. Leivus